

Talousarvion 2026 valmisteluperiaatteet
6168/02.00.00/2025

Aluehallitus 27.08.2025 § 203

Lisätiedot Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus hyväksyy talousarvion 2026 valmisteluperiaatteet seuraavasti:

- Strategista uudistusohjelmaa jatketaan taloussuunnittelukaudella 2026–2029.
- Talousarvion ja taloussuunnitelmavuosien oltava kokonaisuutena ylijäämäinen.
- Talouden oltava tasapainossa vuoden 2028 loppuun mennessä.
- Taloussuunnitelmavuodet valmistellaan valtionrahoituksen osalta VM:n painelaskelmien mukaisiksi.
- Vuoden 2026 talousarvio valmistellaan 25 M€ ylijäämäiseksi.
- Konserni-/osakkuusyritysten talousarviomuutoksien vaikutukset hyvinvointialueelle saavat olla enintään hyvinvointialueen toimintakulujen kasvun suuruisia.

* Lisäksi toiminnan merkittävät muutokset on mahdollista huomioida talousarviovalmistelussa.

Päätös Hyväksyttiin.

Selostus Hyvinvointialuelain (611/2021) 115 § mukaisesti aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Lain mukaan taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Vuoden 2026 talousarvion sisäinen valmistelu on aloitettu toukokuussa 2025, kun ensimmäiset arviot vuoden 2026 rahoituksesta ovat tulleet hyvinvointialueiden tietoon. Valtion kesäkuussa päivitetyn rahoituslaskelmien mukaan Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen vuoden 2026 rahoitus on 878,5 milj. euroa. Rahoitus on kasvamassa vuoden 2025 rahoituksesta 41,0 milj. euroa. Laskelmissa on käytetty hyvinvointialueindeksinä 3,24. Laskelmat pitävät sisällään 77,8 milj. euron rahoituksen vähentämisen hyvinvointialueilta vuoden 2026 tehtävämuutoksien perusteella sekä 198,6 milj. euron vähennyksen jälkikätestarkistuksen vuosittaisen muutoksen takia. Vuoden 2026 valtionrahoitukseen on odotettavissa vielä tarkennuksia syys/lokakuussa 2025.

Valmisteluperiaatteiksi ovat valmistelun myötä valikoituneet vuoden 2026 talousarvion tulostavoite, ennustetun alijäämän kattamisaikataulu, taloussuunnitelmavuosien valmistelussa käytettävä valtionrahoituksen määrä, konserni-/osakkuusyrityiden ohjeistus sekä strategisen uudistusohjelman toteuttaminen.

Valtionvarainministeriö valmistelee hyvinvointialueiden talouden ohjauksen sääntelyyn väliaikaista täydennystä siten, että täysimääräisesti talouttaan tasapainottaville hyvinvointialueille, joille ei kerry uutta alijäämää vuodelta 2025, voitaisiin tarvittaessa myöntää mahdollisuus kattaa ennen vuotta 2025 syntyneet alijäämät viimeistään vuoden 2028 loppuun mennessä. Tämä tarkoittaisi, että myös Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen talouden on oltava tasapainossa vuoden 2028 loppuun mennessä, mikä tarkoittaa syntyneen kumulatiivisen alijäämän kattamista. Koska vuodet 2023 ja 2024 ovat talouden näkökulmasta olleet selkeästi alijäämäisiä, niin vastaavasti vuodet 2026–28 on oltava vähintään saman verran ylijäämäisiä. Näin ollen vuoden 2026 talousarvio on syytä valmistella 25 milj. euroa ylijäämäiseksi ja vuosien 2027–28 taloussuunnitelma ylijäämäiseksi siten, että syntynyt kumulatiivinen alijäämä on silloin katettu. Valtion rahoituksen kasvusta huolimatta, vuodelle 2026 toimintakulujen kasvuksi on jäämässä noin prosentti, mikä ei ole mahdollista toteutua ilman sopeuttamistoimien ja strategisen uudistusohjelman toteuttamista. Vuoden 2026 sopeutustarpeeksi arvioidaan tässä vaiheessa noin 20 milj. euroa.

Hallintosäännön mukaan toimielimet voivat halutessaan antaa lausuntoja painopisteistä talousarvion valmistelua varten. Toimielimien on toimitettava omat esityksensä painopisteistä syyskuun aikana. Nämä esitykset huomioidaan mahdollisuuksien mukaan strategisessa uudistusohjelmassa.

Konserni/osakkuusyrityiden talousarviomuutoksien vaikutukset hyvinvointialueelle saavat olla enintään hyvinvointialueen vuoden 2026 talousarviossa olevien toimintakulujen kasvun suuruisia. Tämä linjaus koskee myös yhtiöiden välistä talousarviovalmistelua. Merkittävässä

toiminnallisissa muutoksissa on yhteisesti neuvotellen mahdollista poiketa toimintakulujen kasvun määrästä.

Aluehallitus 28.10.2025 § 271

Lisätiedot
Talousjohtaja Ismo Rouvinen
ismo.rouvinen@siunsote.fi
Puh. 013 330 4506

Päätösehdotus
Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi:

Aluehallitus hyväksyy talousarvion 2026 valmisteluperiaatteet seuraavasti:

- Tuottavuusohjelmaa toteutetaan taloussuunnittelukauden ajan.
- Talousarvion ja taloussuunnitelmavuosien oltava kokonaisuutena ylijäämäinen.
- Talouden oltava tasapainossa vuoden 2028 loppuun mennessä.
- Taloussuunnitelmavuodet valmistellaan valtionrahoituksen osalta VM:n painelaskelmien mukaisiksi.
- Vuoden 2026 talousarvio valmistellaan 17 M€ ylijäämäiseksi.
- Palvelutuotannon saattamiseksi lakisääteiselle tasolle tehdään vuosille 2026 ja 2027 ministeriöiden arvioiden mukaiset lisäpanostukset.
- Konserni/osakkuusyritysten talousarviomuutoksien vaikutukset hyvinvointialueelle saavat olla enintään hyvinvointialueen ilman lisäpanostuksia olevien toimintakulujen kasvun suuruisia

* Lisäksi toiminnan merkittävät muutokset on mahdollista huomioida talousarviovalmistelussa.

Tämä päätös korvaa aluehallituksen päätöksen § 203/27.8.2025.

Päätös
Hyväksyttiin.

Selostus
Aluehallitus on elokuun kokouksessaan 27.8.2025 (§ 203) päättänyt talousarvion 2026 valmisteluperiaatteista, joiden pohjalta ensi vuoden talousarvion valmistelua on toteutettu. Pohjois-Karjalan hyvinvointialue on käynyt kesä-lokakuussa 2025 lisärahoitusneuvotteluja ministeriön kanssa. Valtioneuvosto antaa virallisen päätöksensä lisärahoitusneuvotteluista 30.10.2025. Lisärahoitusta koskevaan päätökseen voidaan rahoituslain 11 §:n 2 momentin mukaan ottaa palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskevia ehtoja.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueelle kohdennettavissa ehdoissa on velvoittavasti osoitettu, että lakisääteisyyden osalta esiintyvien puutteiden korjaamiseen on tehtävä jatkossa lisäpanostuksia lakisääteisen tason toteutumisen puutteita korjaten. Lisäksi valmisteluryhmän laatimassa muistiossa todetaan, että perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön ja sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistä koskevan oikeuskäytännön mukaan on selvää, ettei alue voi budjettirajoitteella poiketa lakisääteisten palvelujen järjestämisestä. Oikeuskansleri on keväällä 2025 ratkaisussaan korostanut, ettei yksittäinen viranhaltija tai hyvinvointialueen toimitus voi budjettirajoitteeseen vedoten jättää toteuttamatta hyvinvointialueen järjestettäväksi säädettyä palvelua, jollei kyseinen säännös nimenomaisesti anna tilaa budjettirajoitteeseen perustuvalla harkinnalla.

Tämä tarkoittaa, että vuoden valmisteltavassa talousarviossa ja -suunnitelmassa on osoitettava määrärahat ja suunnitelma palvelutuotannon saattamiseksi lakisääteiselle tasolle. Tällä muutoksella ei ole vaikutusta vuoden 2025 taloustilanteeseen ja vuoden 2026 talousarvion sekä vuosien 2027–2029 taloussuunnitelman sopeuttamistarpeeseen ja sitä kautta ei myöskään ole vaikutusta syksyllä 2025 pidettyjen yhteistoimintaneuvottelujen neuvottelutulokseen.

Aluehallitukselle esitetään hyväksyttäväksi talousarvion 2026 laadintaperiaatteet uudelleen edelleen maintuista syistä johtuen.